

ประโยค ป.ธ.๓
ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. อักษรเช่นไร ชื่อว่า พยัญชนะ ฯ และคำว่า “พยัญชนะ” นั้น แปลว่า อย่างไร ฯ
เฉพาะพยัญชนะอวรรคทั้ง ๘ ตัว แต่ละตัวเกิดในฐานใดบ้าง ฯ
๑. อักษรที่เหลือนอกจากสระ ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อว่าพยัญชนะ ฯ
และคำว่า “พยัญชนะ” นั้น แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ ฯ
เฉพาะพยัญชนะอวรรคทั้ง ๘ ตัว แต่ละตัวเกิดในฐานดังนี้ คือ
- ย เกิดที่เพดาน เรียกว่า ตาลุโซ
ร ห สองตัวนี้ เกิดที่ศีรษะก็ว่า ที่ปุ่มเหงือกก็ว่า เรียกว่า มุทฐา
ล ส สองตัวนี้ เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทนตซา
ว เกิดใน ๒ ฐาน คือฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทนโตฏฐโซ
ห เกิดในคอ เรียกว่า กณฐโซ ห ที่ประกอบด้วยพยัญชนะ ๘ ตัว คือ ฌ ญ น ม ย ล ว ห
ท่านกล่าวว่าเกิดแต่อก ที่ไม่ได้ประกอบ เกิดในคอตามฐานเดิมของตน
นิคคหิต เกิดในจมูก เรียกว่า นาสิกฎฐานโซ ฯ
๒. สนธิกริโยปกรณ คืออะไร ฯ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ นทานาหิ เป็นสนธิอะไร ฯ
ตัดและต่ออย่างไร ฯ
๒. สนธิกริโยปกรณ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ ฯ มี ๘ อย่าง คือ โลโป ลบ ๑
อาเทโส แผลง ๑ อาคโม ลงตัวอักษรใหม่ ๑ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ๑ ปกติ ปรกติ ๑
ทีโฆ ทำให้ยาว ๑ รสส์ ทำให้สั้น ๑ สณฺเณโค ซ้อนตัว ๑ ฯ
- นทานาหิ เป็นโลปสระสนธิ และที่ฆสระสนธิ ตัดเป็น น - อิทานิ - อหิ
ระหว่าง น - อิทานิ สระ ๒ ตัว คือ สระหน้าและสระหลัง มีรูปไม่เสมอกัน ลบสระหลัง
คือ ลบ อี ที่ อิทานิ ต่อเป็น นทานิ
ระหว่าง นทานิ - อหิ สระทั้งสอง คือ สระหน้าและสระหลัง มีรูปไม่เสมอกัน
ลบสระหน้า คือ ลบ อี ที่ นทานิ แล้วที่ฆสระหลัง คือ อ ที่ อหิ ต่อเป็น นทานาหิ ฯ

๓. จงประกอบสังขยาแทนตัวเลขที่แสดงไว้ ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
๓. ได้ประกอบสังขยาแทนตัวเลขที่แสดงไว้ ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ดังนี้
- ก. ๓ อุปลานิ อุทเก ชาตานิ ฯ
- ก. **ตีณิ** อุปลานิ อุทเก ชาตานิ ฯ
- ข. ๑๙ นารีโย นหนาย นที คตา ฯ
- ข. **เอกุนวีสติ** หรือ **เอกุนวีส์** หรือ **อุนวีสติ** หรือ **อุนวีส์** นารีโย นหนาย นที คตา ฯ
- ค. ๒๓ กุมารานํ อัจริโย คามํ ปวิฏฺโฐ ฯ
- ค. **เตวีสติยา** หรือ **เตวีสย** กุมารานํ อัจริโย คามํ ปวิฏฺโฐ ฯ
- ฌ. ๓๓ ชนानํ ลาโฌ อุปฺปนโน ฯ
- ฌ. **เตตตีสติยา** หรือ **เตตตีสย** ชนानํ ลาโฌ อุปฺปนโน ฯ
- ง. ตสฺส (พฺทฺสฺส) ชีณาสวานํ ๑๐๐,๐๐๐ ปริวารो ฯ
- ง. ตสฺส (พฺทฺสฺส) ชีณาสวานํ **สตสฺส** ปริวารो ฯ
๔. ในอาขยาต จัตวาจากไว้เท่าไร ฯ วาจกไหนลงปัจจัยอะไร ฯ อวมณฺเณถ ในคำว่า “มวมนฺเณถ ปุณฺณสฺส” ประกอบด้วยเครื่องปรุงอะไรบ้าง ฯ
๔. ในอาขยาตจัตวาจากไว้ ๕ วาจก คือ กัตตฺวาจาก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตฺวาจาก เหตุกัมมวาจก ฯ แต่ละวาจกลงปัจจัยดังนี้ คือ
- กัตตฺวาจาก** ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณฺ นา ณา ณาหา โอ ฌ ฌย
- กัมมวาจก** ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคมนํหา ย ด้วย
- ภาววาจก** ลง ย ปัจจัย
- เหตุกัตตฺวาจาก** ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ฌย ณาเป ณาปย ตัวใดตัวหนึ่ง
- เหตุกัมมวาจก** ลงปัจจัย ๑๐ ตัวนั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคมนํหา ย ด้วย ฯ
- อวมณฺเณถ** ประกอบด้วยเครื่องปรุงดังนี้ คือ อว บทหน้า มน ธาตุ ลง ย ปัจจัย เถถ วิภัติกรรมวิเศษ ปฐมบุรุษ เอกวจนะ แผลง ย กับที่สุธาตุ คือ น เป็น ญญ สำเร็จเป็น อวมณฺเณถ ฯ
๕. อนตฺ และ มาน ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก ใช้เหมือนกันและต่างกันอย่างไร ฯ
- โลกานุกมฺปกา (พฺทฺธา), อุปฺปาโท เป็นรูปและสาธนะอะไร จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ
๕. อนตฺ และ มาน ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก ใช้เหมือนกันและต่างกันอย่างไร ดังนี้ คือ

อนต และ มานะ ปัจจัยทั้งสองตัวนี้ บอกรัจจุบันนกาลเหมือนกัน ส่วนที่ต่างกัน คือ อนต เป็น ปัจจัยหมวดกิตปัจจัย เป็นได้ ๒ วาจก คือ กัตตุวาจกและเหตุกัตตุวาจก ส่วน มาน เป็นปัจจัย หมวดกิตกิจปัจจัย เป็นได้ทั้ง ๕ วาจก แต่ภาววาจกไม่นิยมใช้ ฯ

โลกานุกมฺปกา (พฺทฐา) เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ (ลง ณฺ ปัจจัย)

ตั้งวิเคราะห์ว่า โลกํ อนุกมฺปนฺตฺติ โลกานุกมฺปกา (พฺทฐา)

อุปฺปาโท เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ (ลง ณฺ ปัจจัย)

ตั้งวิเคราะห์ว่า อุปฺปชฺชเตติ อุปฺปาโท หรือ อุปฺปชฺชนํ อุปฺปาโท ฯ

๖. สมาสว่าโดยชื่อ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ อนิมิตฺโต (กาลฺโล), อนฺตรามคฺคํ เป็นสมาสอะไร
จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๖. สมาสว่าโดยชื่อมี ๖ อย่าง คือ กมฺมธารโย ๑ ทิคุ ๑ ตปฺปุริโส ๑ ทวนฺทโว ๑ อพฺยयीภาโว ๑
พหฺพพิหิ ๑ ฯ

อนิมิตฺโต (กาลฺโล) เป็น น บุพพบท พหฺพพิหิสมาส

ตั้งวิเคราะห์ว่า นตฺถิ ตสฺส นิมิตฺตฺนฺติ อนิมิตฺโต (กาลฺโล) ฯ

อนฺตรามคฺคํ เป็น นิปาตบุพพกะ อพฺยयीภาวสมาส

ตั้งวิเคราะห์ว่า มคฺคตฺส อนฺตรา อนฺตรามคฺคํ ฯ

๗. โคตตตฺทิตฺติ มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ ปาสาณมยํ (วชิรํ), วิสฺติมํ (ทินิ), มชฺฌิมมา (ปฏฺฐิปทา)
ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตฺทิตฺติไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๗. โคตตตฺทิตฺติ มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌยฺย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร ฯ

ปาสาณมยํ (วชิรํ) ลง มย ปัจจัย ในปกตฺตฺทิตฺติ

ตั้งวิเคราะห์ว่า ปาสาณน ปกตํ ปาสาณมยํ (วชิรํ)

หรือ ปาสาณสฺส วิกาโร ปาสาณมยํ (วชิรํ)

วิสฺติมํ (ทินิ) ลง ม ปัจจัย ในปุรณตฺทิตฺติ

ตั้งวิเคราะห์ว่า วิสฺตียา ปุรณํ (ทินิ) หรือ วิสฺย ปุรณํ (ทินิ)

มชฺฌิมมา (ปฏฺฐิปทา) ลง อิม ปัจจัย ในชาตาทิตฺทิตฺติ

ตั้งวิเคราะห์ว่า มชฺฌเณ ภาวติ มชฺฌิมมา (ปฏฺฐิปทา) ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมงฝึก